

La necessitat i la possibilitat d'una profunda revolució energètica

Amparo Vilches & Daniel Gil

La proclamació per Nacions Unides de 2012 com a Any Internacional de l'Energia Sostenible per a tothom no constitueix una commemoració més, sinó que expressa i impulsa un esdeveniment autènticament revolucionari i de gran transcendència, tant per al conjunt de la ciutadania com per a la comunitat científica: la transició des de les energies no renovables i contaminants a l'energia sostenible. És així que, en la Resolució 65/151, aprovada el 20 de desembre del 2010, l'Assemblea General de Nacions Unides es declara "preocupada perquè als països en desenvolupament, més de tres mil milions de persones depenen de la biomassa tradicional per a cuinar i com a font de calefacció; perquè mil cinc-cents milions de persones manquen d'electricitat i perquè milions no poden pagar aquests serveis energètics, fins i tot quan estan disponibles". Però aquesta gravíssima situació, que incideix molt negativament en el nivell de vida de milers de milions de persones, no ha conduït a proclamar un Any Internacional de l'Energia, sinó de l'Energia Sostenible per a tothom.

No s'ha cedit, doncs, a la urgència del problema amb un "tot s'hi val", amb una crida a incrementar la producció de qualsevol recurs energètic. No s'ha buscat la habitual "solució" a curt termini -que sols "resol" momentàniament un problema per crear-ne d'altres i agreujar la situació- sinó que ha primat un plantejament més global i fonamentat. Un plantejament que pren en consideració l'estreta vinculació de problemes que es potencien mútuament, com a dimensions que són d'una mateixa problemàtica i que sols poden abordar-se de manera efectiva si s'hi té en compte aquesta vinculació.

No té sentit, efectivament, abordar la qüestió de les mancances energètiques sense considerar, entre d'altres, la degradació del medi, el canvi climàtic, la falta d'eficiència o els consums irresponsables. D'acord amb aquest plantejament global, la Resolució 65/151 posa de relleu "la necessitat de millorar l'accés a recursos i serveis energètics per al desenvolupament sostenible que siguin fiables, de cost raonable, econòmicament viables, socialment acceptables i ecològicament racionals". Cal substituir, per tant, i com més prompte millor, les fonts avui majoritàries, contaminants i no renovables.

El Secretari General de Nacions Unides, Ban Ki-moon, explica que això constitueix "una revolució global d'energia neta, accessible a tothom, tècnicament i econòmica". Alguns sostenen que en moments de crisi i incertesa econòmica com els actuals, aquests esforços de recerca i innovació suposen un luxe que no ens el podem permetre. El que no ens podem permetre és esperar, respon Ban Ki-moon, basant-se en l'ample consens de la comunitat científica: aquesta revolució és essencial i urgent "per minvar els riscos climàtics, reduir la pobresa i promoure un desenvolupament econòmic sostenible, la pau i la salut del planeta". I com ha palesat, entre d'altres, l'informe de 2011 de l'IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) al voltant de les energies renovables, a més de necessària, és una revolució possible (<http://srren.ipcc-wg3.de>).

No cal dir que no n'hi ha prou amb un nou model energètic per a fer possible un futur sostenible ni aquesta transició energètica pot tenir lloc sense afectar altres aspectes del sistema productiu i de l'organització social, estretament vinculats. Per això, la revolució energètica s'insereix dins d'un projecte més ambiciós encara, per a crear les bases d'un nou model d'economia verda, capaç de fer front al repte de la inclusió social i l'eradicació de la pobresa.

“El zenit en la disponibilitat global de petroli per càpita ja es va assolir en 1979, degut al ràpid augment de la població humana i del excés de consum d'una part d'aquesta població.

“No té sentit, efectivament, abordar la qüestió de les mancances energètiques sense tenir en compte, entre d'altres, la degradació del medi, el canvi climàtic, la falta d'eficiència o els consums irresponsables.